

KONSTRUOVÁNÍ STROJNÍCH SOUČÁSTÍ

Joseph E. SHIGLEY
Charles R. MISCHKE
Richard G. BUDYNAS

Převodovka pro ovládání potrubních ventilů

Ing. Matúš Ranuša

matus.ranusa@vut.cz

A2/409

Ústav konstruování

Fakulta strojního inženýrství

VUT v Brně

Výpočet pera

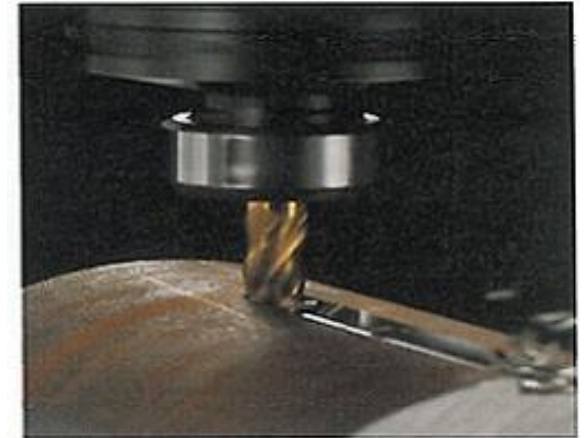
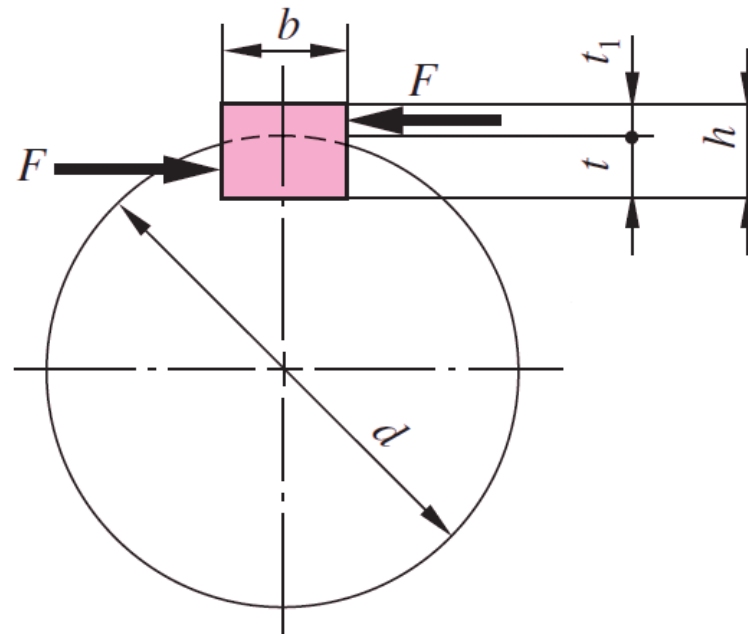
7.cvičenie

Trvanlivosť ložiska A	N_A
Trvanlivosť ložiska B	N_B
Trvanlivosť ložiska C	N_C
Návrh dĺžky pera (otl. v náboji)	L_1 ←

Délka pera se navrhuje tak, aby nedošlo k otláčeniu medzi bokom drážky v náboji a pera (kontrola na smyk se zpravidla neprovádí).

$$F = \frac{2M}{d}$$

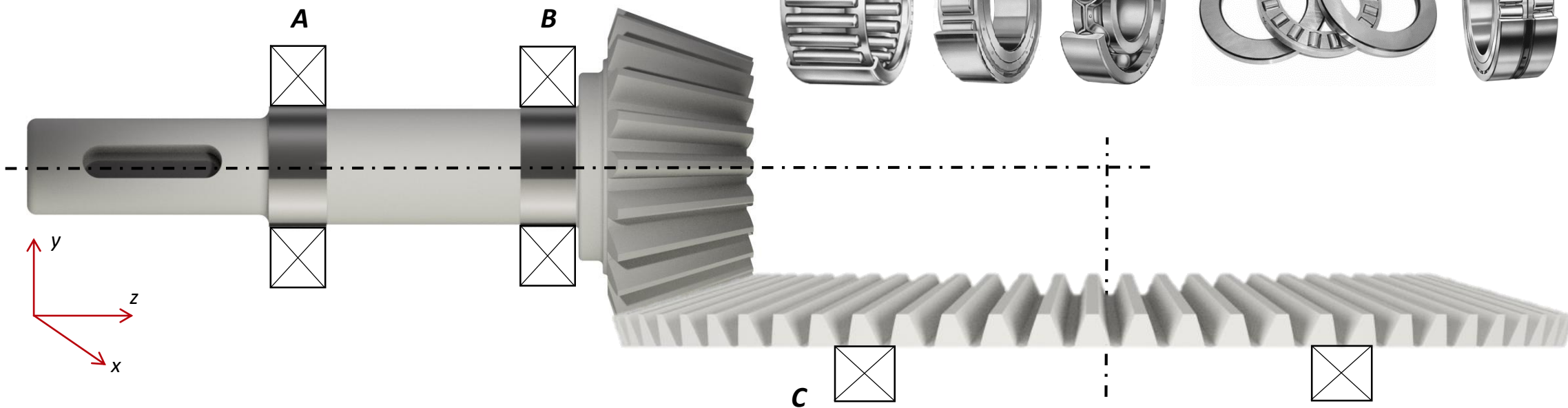
$$p_D \geq \frac{F}{t_1(l-b)}$$

Výběr ložisek

7.cvičenie

Trvanlivost ložiska A	N_A	←
Trvanlivost ložiska B	N_B	←
Trvanlivost ložiska C	N_C	←
Návrh délky pera (otl. v náboji)	L_1	

Výběr ložiska dle způsobu zatížení

RADIÁLNÍ

AXIÁLNÍ

KOMBINOVANÉ

Výběr ložisek

7.cvičení

Trvanlivost ložiska A	N_A	←
Trvanlivost ložiska B	N_B	←
Trvanlivost ložiska C	N_C	←
Návrh délky pera (otl. v náboji)	L_1	

LEGENDA:

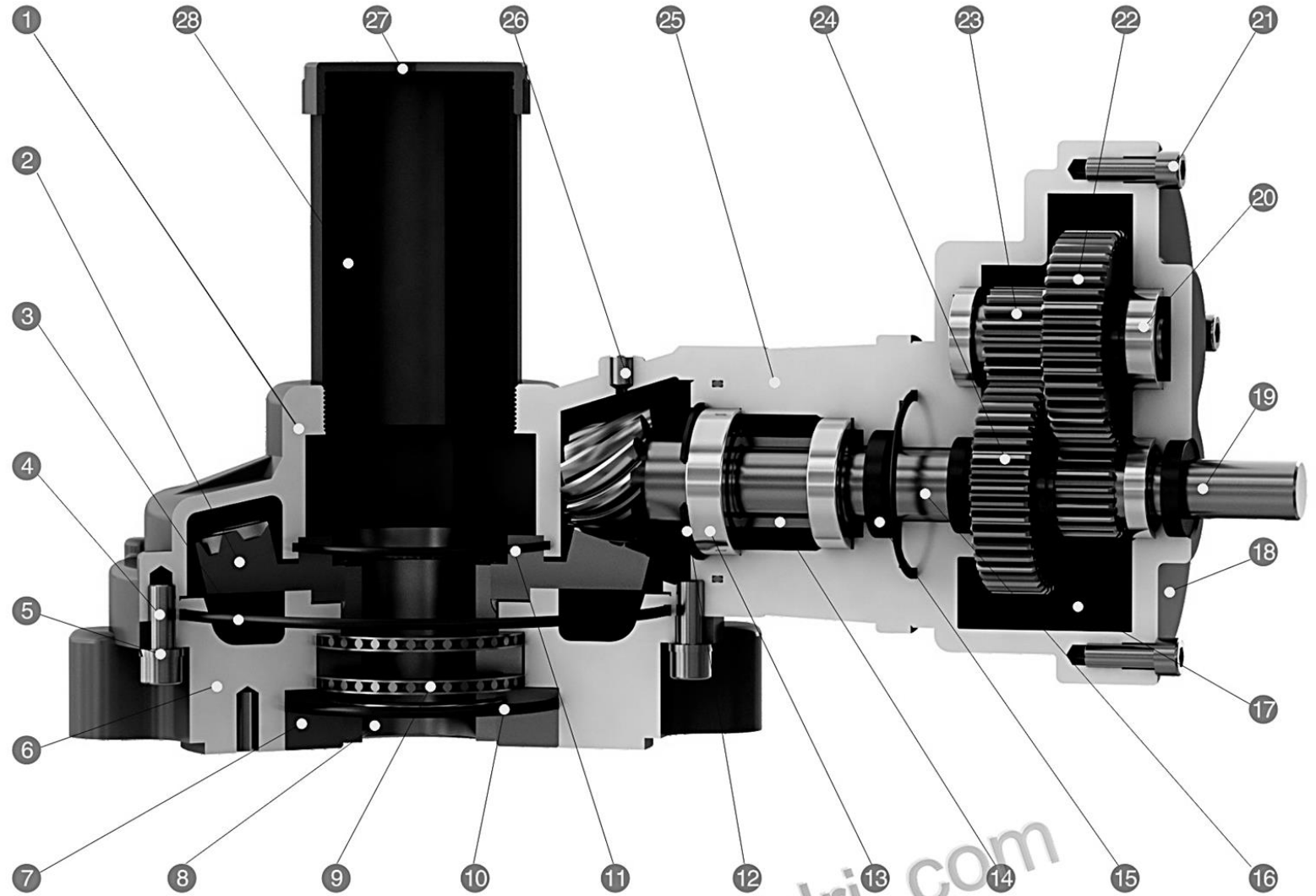
	VYHOVUJE PLNĚ		VYHOVUJE ZA URČITÝCH PODMÍNEK
	VYHOVUJE DOBRĚ		NEVYHOVUJE
	VYHOVUJE PRŮMĚRNĚ		

DRUH	DBR.	RADIÁLNÍ ZATÍŽENÍ	AXIÁLNÍ ZATÍŽENÍ	ÚHLOVĚ STAVITELNÉ	VYSOKÉ OTÁČKY	MALE PASIVNÍ OPORY	RADIÁLNĚ TUHÉ	AXIÁLNĚ TUHÉ
RADIÁLNÍ								
								
								
								
								
								
								
								
								
								
AXIÁLNÍ								
								
								
								
								

Sestava převodovky pro ovládání potrubních ventilů

7.cvičenie

Trvanlivosť ložiska A	N_A	←
Trvanlivosť ložiska B	N_B	←
Trvanlivosť ložiska C	N_C	←
Návrh dĺžky pera (otl. v náboji)	L_1	

Sestava převodovky pro ovládání potrubních ventilů

7.cvičenie

Trvanlivosť ložiska A

N_A

Trvanlivosť ložiska B

N_B

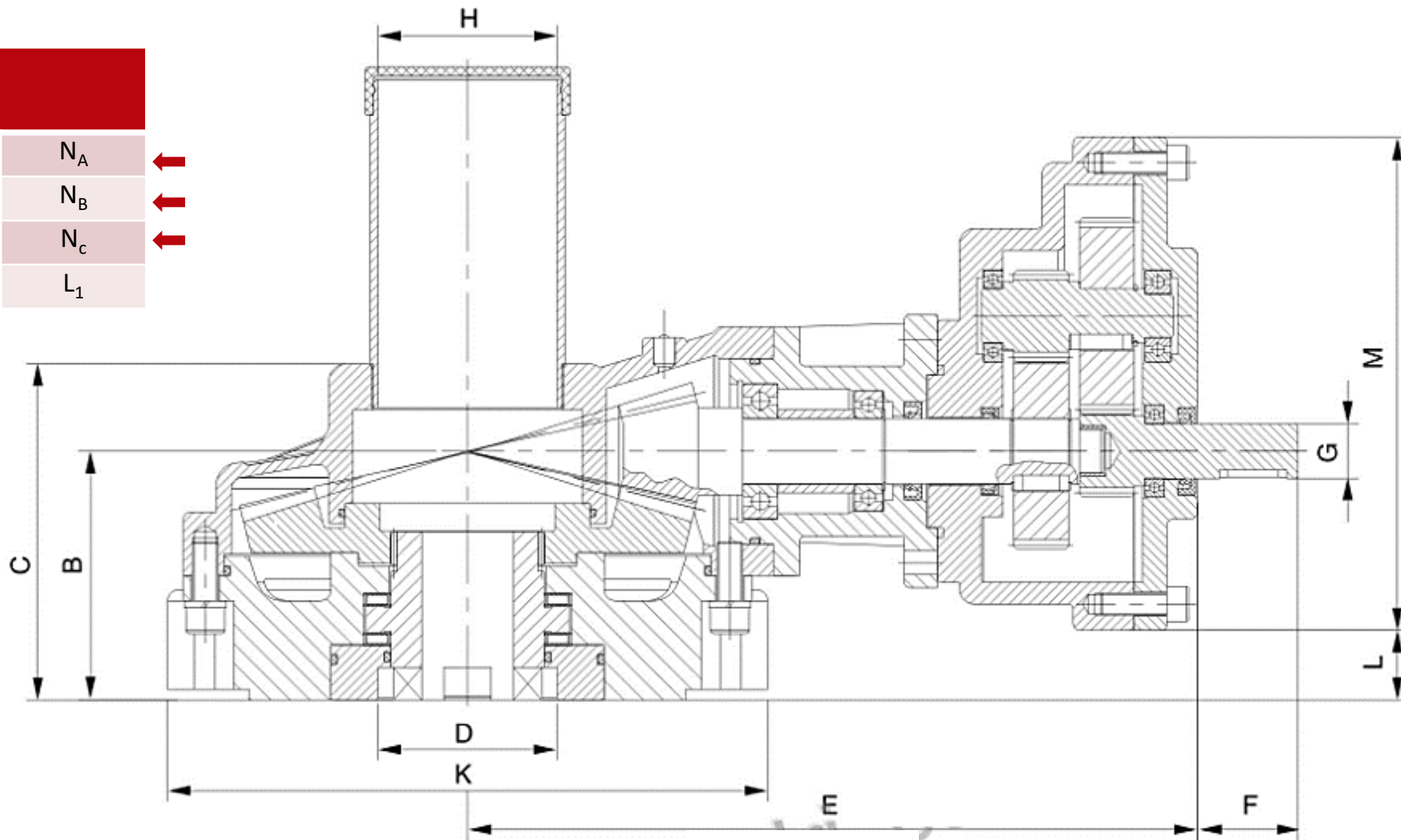
Trvanlivosť ložiska C

N_C

Návrh dĺžky pera (otl. v náboji)

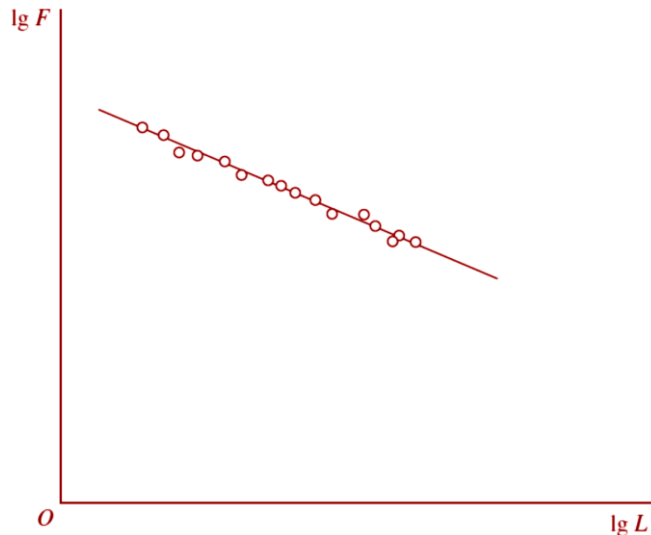
L_1

Trvanlivost ložisek

7.cvičenie

Trvanlivost ložiska A	N_A
Trvanlivost ložiska B	N_B
Trvanlivost ložiska C	N_C
Návrh délky pera (otl. v náboji)	L_1

$a = 3$ pro kuličková ložiska (ložiska s bodovým stykem)
 $a = 10/3$ pro válečková, kuželíková a soudečková ložiska
(ložiska s čárovým stykem)

Základní trvanlivost – L_{10}

- Počet otáček nebo provozních hodin, které dosáhne nebo překročí 90% ložisek (spolehlivost 90%) z dané skupiny než dojde k MS = 10% percentil (dolní decil) poruch.
- Trvanlivost valivého ložiska klesá nepřímo úměrně s třetí mocninou jeho zatížení.
- Studie ukázaly, že tato hodnota exponentu platí jen pro ložiska s bodovým stykem, zatímco pro ložiska s čárovým stykem je 10/3.

$$L_{10} = \left(\frac{C}{F}\right)^a \frac{10^6}{60n} \text{ (hod)}$$

$$L_{10} = \left(\frac{C}{F}\right)^a 10^6 \text{ (ot)}$$

Základní dynamická únosnost C_{10}

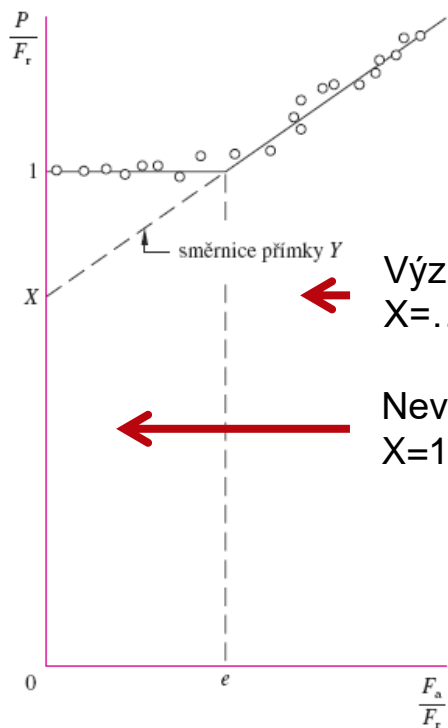
- Největší neproměnné radiální zatížení valivého ložiska, při kterém nejméně 90 % ložisek ze skupiny dosáhne základní trvanlivosti $L_{10} = 10^6$ otáček.
- Je uváděna v katalogu ložisek výrobcem.

$$C \cdot (10^6)^{1/a} = F \cdot L_{10}^{1/a}$$

Kombinované radiální a axiální zatížení

7.cvičení

Trvanlivost ložiska A	N_A
Trvanlivost ložiska B	N_B
Trvanlivost ložiska C	N_C
Návrh délky pera (otl. v náboji)	L_1

Významná axiální síla
 $X = \dots$ $Y = \dots$

Nevýznamná axiální síla
 $X = 1$ $Y = 0$

$$\frac{P}{F_r} = X + Y \frac{F_a}{F_r}$$

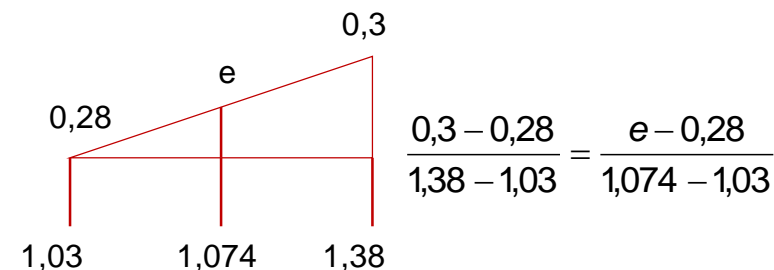
$$\frac{P}{F_r} = 1$$

Dynamické radiální ekvivalentní zatížení: $P = XF_r + YF_a$

$f_0 F_a / C_{0r}^a$	e	$F_a / F_r \leq e$		$F_a / F_r > e$	
		X	Y	X	Y
0,172	0,19	1,00	0	0,56	2,30
0,345	0,22	1,00	0	0,56	1,99
0,689	0,26	1,00	0	0,56	1,71
1,03	0,28	1,00	0	0,56	1,55
1,38	0,30	1,00	0	0,56	1,45
2,07	0,34	1,00	0	0,56	1,31
3,45	0,38	1,00	0	0,56	1,15
5,17	0,42	1,00	0	0,56	1,04
6,89	0,44	1,00	0	0,56	1,00

^a Hodnoty f_0 jsou uvedeny v ISO 76:2006 nebo v katalogu výrobců ložisek.

$f_0 F_a / C_0$	e
1,03	0,28
1,074	0,283
1,38	0,30

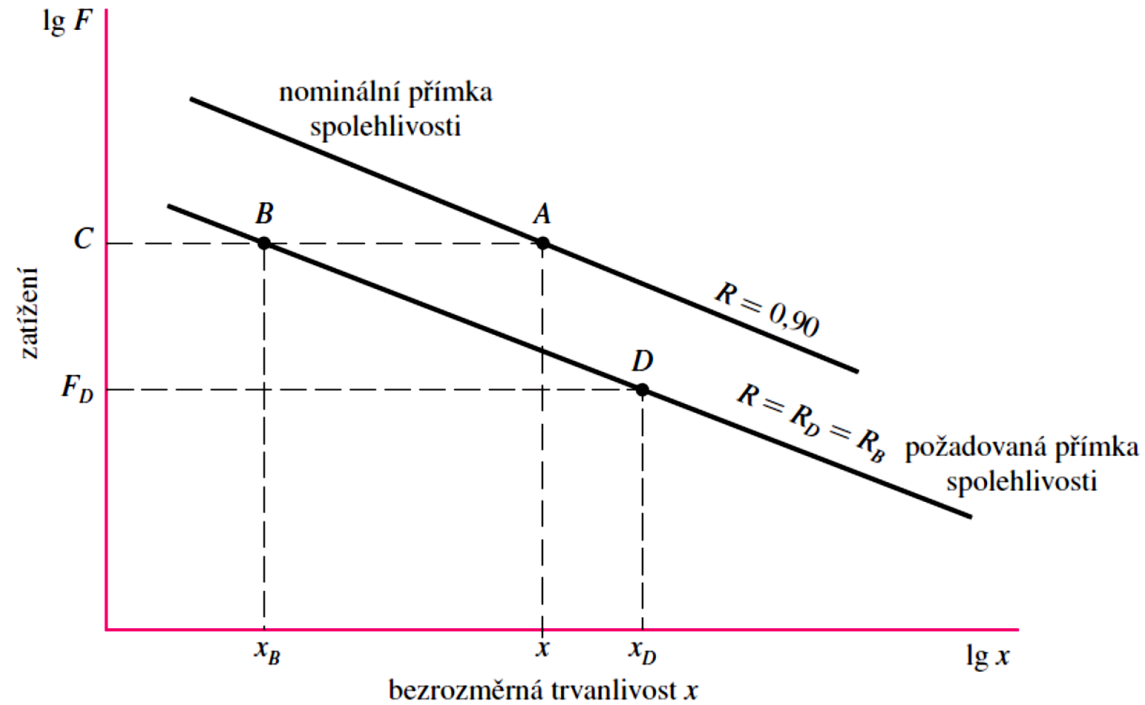
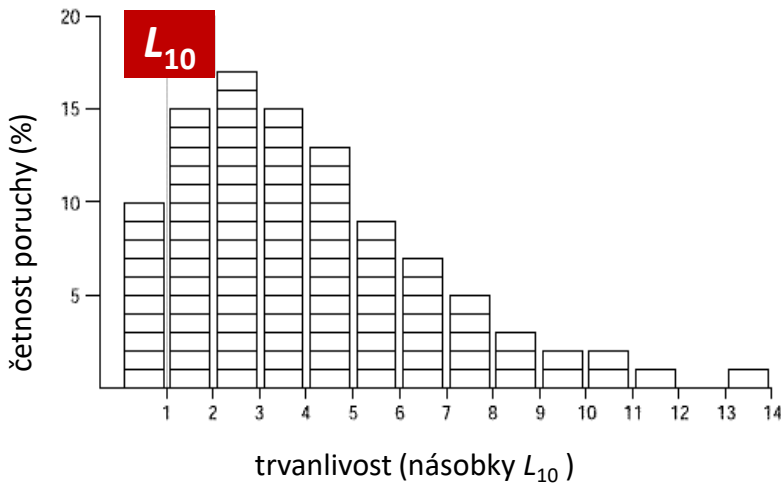

Základní trvanlivost L_{10}

7.cvičení

Trvanlivost ložiska A	N_A
Trvanlivost ložiska B	N_B
Trvanlivost ložiska C	N_C
Návrh délky pera (otl. v náboji)	L_1

Spolehlivost R (pravděpodobnost bezporuchového provozu)

- Procento skupiny stejných ložisek, které musí dosáhnout nebo překročit danou trvanlivost.
- U kuželovej prevodovky požadujeme $R = 0,90$

Kombinované radiální a axiální zatížení

Poškození
klece

Plastická deformace kroužku z důvodu vysoké rychlosti.

Lom
kroužku

Lom plochy pro zachycení ax. zatížení.

Elektro-
koroze

Projev elektrokorozie vlivem přechodu el. napětí do rámu stroje.

Brinelling

Vibrace ve statickém stavu ložiska.

Scoring

Rýhování kroužku způsobené kontaminací maziva.

Pitting

Unavové poškození kontaktních těles.

KONSTRUOVÁNÍ STROJNÍCH SOUČÁSTÍ

Joseph E. SHIGLEY
Charles R. MISCHKE
Richard G. BUDYNAS

Ďekuji za pozornost !

Ústav konstruování

Fakulta strojního inženýrství

VUT v Brně

 **ústav
konstruování**